

Resumé:

Handlingsvejledende sprogbrug i dynamiske miljøer

Simon Borchmann
Roskilde Universitet

Handlingsvejledende sprogbrug er generelt blevet negligeret i beskrivelsen af naturlige sprogs pragmatik og semantik. Inden for pragmatikken finder man dog visse beskrivelser. Således fremhæver Searle direktiven som en af de grundlæggende klasser af sproghandlinger, og den beskrives som en sproghandling der tæller som et forsøg på at få høreren til at få verden til at svare til ytringens udsagnsdel. Tilsvarende peger Togeby – i forlængelse af en tekstlingvistisk tradition – på instruktionen som en af de grundlæggende fremstillingsformer; denne form kendetegnes blandt andet ved angivelser af hvilke handlinger man skal udføre, i den rækkefølge de udføres.

Anvender man ovennævnte beskrivelser på et bredt sammensat materiale af handlingsvejledende sprogbrug, viser det sig at de forudsigelser beskrivelserne indebærer, ikke holder stik. Det gælder ikke mindst når der er tale om handlingsvejledende sprogbrug der indgår i udøvelsen af aktiviteter der foregår i dynamiske miljøer, dvs. miljøer hvor de aktuelle betingelser for selektion og kontrol af handlinger varierer, og hvor disse variationer er mere eller mindre uforudsigelige. Her finder man kun undtagelsesvist direktiver og ikonisk organisering af handlingsanvisninger.

I mit oplæg vil jeg præsentere nogle iagttagelser af handlingsvejledende sprogbrug der indgår i aktiviteter i dynamiske miljøer, bl.a.

cykelløb, dykning og svæveflyvning. Iagttagelserne danner grundlag for den antagelse at handlingsvejledende sprogbrug ikke først og fremmest foregår ved at angive hvilke handlinger udøverne skal udføre, men ved at angive hvilke variationer i miljøet udøverne skal tildele opmærksomhed, herunder de aktuelle eller sandsynlige tilstande af disse variationer. Denne antagelse taler for nogle nye undersøgelser og nogle nye beskrivelser af naturlige sprogs pragmatik og semantik.